

BEGINSELEN VAN EUROPEES OVEREENKOMSTENRECHT NEDERLANDSE TEKST

door

Matthias E. STORME

Buitengewoon hoogleraar KU Leuven

Lid van de Commission on European Contract Law

INHOUD

Toelichting

- I. Algemene bepalingen
  - A. Reikwijdte van de Beginselen
  - B. Algemene verplichtingen
  - C. Terminologie en andere bepalingen
- II. Totstandkoming
  - A. Algemene bepalingen
  - B. Aanbod en aanvaarding
  - C. Aansprakelijkheid wegens onderhandelingen
- III. Vertegenwoordiging
  - A. Algemene bepalingen
  - B. Onmiddellijke vertegenwoordiging
  - C. Middellijke vertegenwoordiging
- IV. Geldigheid
- V. Uitleg
- VI. Inhoud en gevolgen
- VII. Nakoming
- VIII. Niet-nakoming en rechten bij tekortkoming in het algemeen
- IX. Afzonderlijke rechten bij tekortkoming
  - A. Recht op nakoming
  - B. Opschorting van nakoming
  - C. Ontbinding van de overeenkomst
  - D. Prijsvermindering
  - E. Schadevergoeding en rente

Toelichting

U vindt op de navolgende bladzijden de Nederlandse tekst van de „Beginselen van Europees overeenkomstenrecht”. Het betreft hier een vertaling van de tekst van de artikelen in 1999 verschenen als „Principles of European Contract Law”, tussentijds resultaat van de werkzaamheden van de Commissie Europees Contractenrecht o.l.v. prof. Ole Lando. Deze Beginselen worden uitvoeriger besproken in een andere bijdrage in ditzelfde tijdschriftnummer door Caroline Cauffman. Het volledige werk is geschreven in de vorm van een „*Restatement*” van het algemeen overeenkomstenrecht, waarin naast de tekst van de artikelen ook een commentaar, voorbeelden en rechtsbronnen met vergelijkende annotaties over het recht van de Europese lidstaten is opgenomen. Tot op heden zijn enkel de artikelen in het Nederlands vertaald. Ook is het derde deel van de Beginselen nog niet verschenen (en dus al evenmin in het Nederlands vertaald); dat zou eerst in 2002 gebeuren. Intussen wordt op de werkzaamheden van de Lando-commissie voortgebouwd door de Study group on a European Civil Code, die in de komende jaren verderwerkt aan andere hoofdstukken voor een *Restatement* van het vermogensrecht in de Europese Unie. Meer uitleg over de geschiedenis, vorm, doelstellingen, inhoud en toepassingsmogelijkheden van deze Beginselen vindt U in het genoemde artikel van C. Cauffman.

In deze Nederlandse vertaling werd zoveel als mogelijk aansluiting gezocht bij de bestaande Nederlandse rechtsterminologie in Noord en Zuid en op de eerste plaats bij de bestaande Nederlandse tekst van analoge bepalingen in het Weens kooprecht, de Unidroit Beginselen van internationale handelsovereenkomsten en rechtsregels van de Europese Unie. Afwijkingen qua stijl ten aanzien van bepaalde teksten strekken er vooral toe om de bepalingen iets kernachtiger te maken. De vertaling volgt omzeggens steeds getrouw het Engelse origineel, rekening houdende met de tegelijk gepubliceerde Franse tekst, zonder de zinnen woord voor woord te vertalen.

De terminologie van de Beginselen kan zelden aanleiding geven tot misverstanden. Sommige begrippen worden traditioneel in ons recht wel in een meer specifieke betekenis gebruikt. Zo b.v. heeft de term „kennisgeving,, (zie art. 1:303) in het Gerechtelijk Wetboek een meer specifieke betekenis dan de meer algemene in het Weens kooprecht en de Beginselen, die door de Wet van 20 oktober 2000 ook in art. 2281 van ons B.W. terecht kwam. Op vele punten hebben de Beginselen een scherpere begripsaflijning dan in onze literatuur, zo b.v. bij het

onderscheid tussen de „intrekking” en de „herroeping” van een aanbod (zie art. 1:303 (5) c.q. 2:202). Op sommige punten gebruiken de Beginselen een minder bekend begrip dat inhoudelijk een stuk juister is dan de overgeleverde term, b.v. „bedreiging” voor het wilsgebrek „geweld”.

Getrouw de oorspronkelijke tekst werd er ook in de Nederlandse vertaling zoveel mogelijk de hand aan gehouden dat de Beginselen de regels in een „dynamische” vorm weergeven met zo weinig mogelijk definities en tussentermen (die dan b.v. wel in de titeltjes van de artikelen meer voorkomen).

Gaarne druk ik de hoop uit dat deze Beginselen en de Nederlandse tekst ervan snel hun weg zullen vinden naar de rechtsliteratuur en de rechtspraktijk.

I. Algemene bepalingen

A. REIKWIJDTE VAN DE BEGINSLEN

Artikel 1:101: Toepassing van de Beginselen

- (1) Deze Beginselen zijn bestemd om te worden toegepast als algemene regels van overeenkomstenrecht in de Europese Unie.
- (2) Zij vinden toepassing op een overeenkomst indien de partijen overeengekomen zijn ze in hun overeenkomst op te nemen of ze op hun overeenkomst toe te passen.
- (3) Zij kunnen worden toegepast indien de partijen :
  - (a) zijn overeengekomen dat op hun overeenkomst algemene rechtsbeginselen, de „lex mercatoria” of dergelijke van toepassing zijn; of
  - (b) geen rechtsstelsel noch rechtsregels hebben gekozen die op hun overeenkomst van toepassing zijn.
- (4) Deze Beginselen kunnen een oplossing bieden voor vragen waarvoor het toepasselijke rechtsstelsel of de toepasselijke rechtsregels deze niet bieden.

Artikel 1:102: Contractsvrijheid

- (1) Partijen zijn vrij een overeenkomst te sluiten en de inhoud daarvan te bepalen, onverminderd de eisen van de goede trouw en de dwingende bepalingen van deze Beginselen.
- (2) Partijen kunnen de toepassing van elk van deze beginselen uitsluiten, ervan afwijken, of de rechtsgevolgen ervan wijzigen, tenzij deze Beginselen anders bepalen.

Artikel 1:103: Dwingend recht

- (1) Indien het recht dat anders van toepassing zou zijn dit mogelijk maakt, kunnen de partijen de Beginselen kiezen als het recht dat van toepassing is op hun overeenkomst, zodat dwingende nationale bepalingen buiten toepassing blijven.
- (2) Niettemin moet gevolg worden gegeven aan die dwingende bepalingen van nationaal, supranationaal en internationaal recht, die krachtens de relevante bepalingen van internationaal privaatrecht van toepassing zijn ongeacht het op de overeenkomst toepasselijke recht.

Artikel 1:104: Toepassing op vragen van toestemming

- (1) Het bestaan en de geldigheid van de overeenkomst van partijen om deze Beginselen aan te nemen of op te nemen, wordt door deze Beginselen beheerst.
- (2) Niettemin kan een partij zich erop beroepen dat zij krachtens het recht van het land waar zij haar gewone verblijfplaats heeft, niet heeft toegestemd, indien het in de gegeven omstandigheden niet redelijk zou zijn de gevolgen van haar gedrag overeenkomstig deze Beginselen te bepalen.

Artikel 1:105: Gewoonten en handelwijzen

- (1) Partijen zijn gebonden door elke gewoonte waarmee zij hebben ingestemd en door elke handelwijze die tussen hen gebruikelijk is.
- (2) Partijen zijn gebonden door een gewoonte die door personen in dezelfde toestand als zijzelf algemeen van toepassing wordt geacht, tenzij de toepassing van een dergelijke gewoonte onredelijk zou zijn.

Artikel 1:106: Uitleg en aanvulling

- (1) Deze Beginselen dienen te worden uitgelegd en ontwikkeld in overeenstemming met hun doelstellingen. In het bijzonder dient rekening te worden gehouden met de noodzaak om de naleving van de eisen van de goede trouw, zekerheid in contractuele verhoudingen en eenvormigheid in de toepassing ervan te bevorderen.
- (2) Vragen die binnen de reikwijdte van deze Beginselen vallen maar er niet uitdrukkelijk in zijn geregeld, dienen zoveel mogelijk te worden beslist in overeenstemming met de beginselen die eraan ten grondslag liggen. Bij gebreke hiervan dient het krachtens de regels van internationaal privaatrecht toepasselijke recht te worden toegepast.

Artikel 1:107 : Analogische toepassing van de Beginselen

Deze Beginselen zijn van overeenkomstige toepassing op overeenkomsten om een overeenkomst te wijzigen of te beëindigen, op eenzijdige beloften en op andere verklaringen en gedragingen die een wil aangeven.

B. ALGEMENE VERPLICHTINGEN

Artikel 1:201: Goede trouw

- (1) Iedere partij dient zich te gedragen overeenkomstig de eisen van de goede trouw.
- (2) Partijen kunnen deze verplichting niet uitsluiten of beperken.

Artikel 1:202: Samenwerkingsplicht

Iedere partij heeft jegens de andere de verplichting medewerking te verlenen opdat de overeenkomst zijn volle werking zou hebben.

C. TERMINOLOGIE EN ANDERE BEPALINGEN

Artikel 1:301: Betekenissen van de begrippen

In deze Beginselen geldt, tenzij de samenhang een andere uitleg vereist, dat

- (1) „handeling” ook nalaten omvat;
- (2) „rechter” ook een scheidsrechter omvat;
- (3) een „opzettelijke” handeling ook een roekeloze handeling omvat;
- (4) „tekortkoming” elke niet-nakoming van enige verbintenis uit de overeenkomst omvat, al dan niet toerekenbaar, en onder meer niet-tijdige nakoming, gebrekkige nakoming en tekortschieten in de medewerking die vereist is opdat de overeenkomst zijn volle werking zou hebben;
- (5) iets „beduidend” is indien een redelijke persoon in dezelfde toestand behoorde te weten dat het van invloed was op de beslissing van de andere partij om de overeenkomst te sluiten aan de voorgestelde voorwaarden dan wel ze al dan niet te sluiten;
- (6) „schriftelijke” verklaringen mededelingen omvatten per telegram, telex, telefax, elektronische post en andere communicatiemiddelen die aan beide zijden een leesbare weergave van de mededeling kunnen verschaffen.

Artikel 1:302: Redelijkheid

Als redelijk in de zin van deze Beginselen dient te worden beschouwd wat te goeder trouw handelende personen in dezelfde toestand als partijen redelijk zouden achten. In het bijzonder dient gelet te worden op de aard en strekking van de overeenkomst, de omstandigheden van

het geval en de gewoonten en handelwijzen in de betrokken bedrijfstak of het betrokken beroep.

Artikel 1:303: Kennisgeving

- (1) Een kennisgeving kan geschieden op elke in de omstandigheden passende wijze, al dan niet schriftelijk.
- (2) Onverminderd lid (4) en (5) heeft een kennisgeving uitwerking wanneer zij de persoon heeft bereikt aan wie ze is gericht.
- (3) Een kennisgeving bereikt een persoon wanneer zij aan die persoon wordt bezorgd dan wel op zijn plaats van vestiging of postadres, dan wel, indien hij geen vestiging of postadres heeft, op diens gewone verblijfplaats.
- (4) Doet een partij de andere een kennisgeving omwille van een tekortkoming van die andere partij of omdat zij in redelijkheid op zulke tekortkoming vooruitloopt, en is deze kennisgeving naar behoren gedaan of verzonden, dan doet een vertraging of fout bij het overbrengen of het niet aankomen ervan, geen afbreuk aan de werking van deze kennisgeving. Zij heeft uitwerking op het tijdstip waarop ze onder normale omstandigheden zou zijn aangekomen.
- (5) Een kennisgeving heeft geen uitwerking indien de intrekking ervan de wederpartij eerder dan of gelijktijdig met de kennisgeving bereikt.
- (6) In deze bepaling omvat „kennisgeving” de mededeling van een belofte, een standpunt, een aanbod, een aanvaarding, een verzoek, een eis of elke andere verklaring.

Artikel 1:304: Berekening van termijnen

- (1) Een in een geschrift aan de geadresseerde gestelde termijn om te antwoorden of een bepaalde handeling te verrichten, gaat in op de dag waarop het geschrift is gedateerd. Ontbreekt een datering, dan gaat de termijn in op het tijdstip waarop het geschrift de wederpartij bereikt.
- (2) Officiële feestdagen en officiële vrije dagen die binnen de termijn vallen, zijn bij de berekening van deze termijn inbegrepen. Verstrijkt de termijn evenwel op een dag die op het adres van de geadresseerde of de plaats waar de handeling moet worden verricht een officiële feestdag of een officiële vrije dag is, dan wordt de termijn verlengd tot de eerstvolgende dag die op die plaats een werkdag is.

- (3) Een termijn uitgedrukt in dagen, weken, maanden of jaren, loopt vanaf 0 uur op de daaropvolgende dag en verstrijkt om 24 uur op de laatste dag van de termijn. Moet evenwel binnen de termijn een antwoord de partij die de termijn heeft gesteld bereiken, dan wel een andere handeling geschieden, dan moet dit antwoord aankomen c.q. deze handeling geschieden voor het normale sluitingsuur van de laatste dag van de termijn op de relevante plaats.

Artikel 1:305: Toerekening van kennis en bedoeling

Indien een persoon die met de instemming van een partij betrokken was bij het sluiten van een overeenkomst, of aan wie de nakoming door een partij was toevertrouwd of die met de instemming van een partij is nagekomen:

- (a) een feit kende of voorzag, of behoorde te weten of te voorzien; of
- (b) met opzet of grof nalatig of in strijd met de eisen van de goede trouw handelde,

dan wordt deze kennis, dit voorzien of dit gedrag aan die partij zelf toegerekend.

II. Totstandkoming

A. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 2:101: Vereisten voor het sluiten van een overeenkomst

- (1) Een overeenkomst is gesloten indien:
  - (a) de partijen de wil hebben rechtens gebonden te zijn, en
  - (b) voldoende overeenstemming bereiken, zonder enig ander vereiste.
- (2) Een overeenkomst dient niet schriftelijk te worden gesloten of door geschrift te worden bewezen en is aan geen enkel ander vormvereiste onderworpen. Zij kan worden bewezen door alle bewijsmiddelen, getuigen inbegrepen.

Artikel 2:102: Wil

De wil van een partij om rechtens gebonden te zijn, dient te worden bepaald op grond van de verklaringen en het gedrag van die partij, zoals deze door de andere partij redelijkerwijs worden begrepen.

Artikel 2:103: Voldoende overeenstemming

- (1) Er is voldoende overeenstemming indien de bepalingen van een overeenkomst:
  - (a) door partijen voldoende zijn bepaald om tenuitvoerlegging van de overeenkomst mogelijk te maken, of
  - (b) op grond van deze Beginselen kunnen worden bepaald.
- (2) Weigert evenwel een van de partijen een overeenkomst te sluiten zolang er geen overeenstemming is over een bepaalde zaak, is er geen overeenkomst gesloten voordat er overeenstemming is over deze zaak.

Artikel 2:104: Niet afzonderlijk onderhandelde bepalingen

- (1) Op bepalingen van een overeenkomst die niet afzonderlijk zijn onderhandeld, kan een partij slechts beroep doen tegen een andere partij die deze niet kende indien zij redelijke maatregelen heeft genomen om ze onder de aandacht van de andere partij te brengen vóór of bij het sluiten van de overeenkomst.
- (2) Een bepaling wordt niet passend onder de aandacht gebracht van een partij door een loutere verwijzing ernaar in een contractueel stuk, zelfs niet indien die partij het stuk ondertekent.

Artikel 2:105: Vierhoekenbeding

- (1) Bevat een schriftelijke overeenkomst een afzonderlijk onderhandeld beding dat bepaalt dat het geschrift de volledige voorwaarden van de overeenkomst bevat (vierhoekenbeding), dan maken eerdere verklaringen, verbintenissen of overeenstemmingen die niet in het geschrift zijn opgenomen geen deel uit van de overeenkomst.
- (2) Een vierhoekenbeding dat niet afzonderlijk is onderhandeld levert slechts een vermoeden op dat partijen bedoelden dat eerdere verklaringen, verbintenissen of overeenstemmingen geen deel uitmaken van de overeenkomst. Deze regel kan niet worden uitgesloten of beperkt.
- (3) De eerdere verklaringen van partijen kunnen worden gebruikt om de overeenkomst uit te leggen. Deze regel kan niet worden uitgesloten of beperkt, tenzij door middel van een afzonderlijk onderhandeld beding.
- (4) Een partij kan door zijn verklaringen of gedraging het recht

verwerken een beroep te doen op een vierhoekenbeding, voor zover de wederpartij daar redelijkerwijs op heeft vertrouwd.

Artikel 2:106: Schriftelijke wijzigingsbedingen

- (1) Een beding in een schriftelijke overeenkomst dat bepaalt dat iedere wijziging of beëindiging door wilsovereenstemming schriftelijk dient plaats te vinden, levert slechts een vermoeden op dat een overeenkomst tot wijziging of beëindiging niet bedoeld is om rechtens verbindend te zijn zolang ze niet op schrift is gesteld.
- (2) Een partij kan door zijn verklaringen of gedrag, het recht verwerken een beroep te doen op een dergelijk beding, voor zover de wederpartij daar redelijkerwijs op heeft vertrouwd.

Artikel 2:107: Beloften die verbinden zonder aanvaarding

Een belofte die bedoeld is om ook zonder aanvaarding rechtens te verbinden, is bindend.

B. AANBOD EN AANVAARDING

Artikel 2:201: Aanbod

- (1) Een voorstel is een aanbod indien :
  - (a) het bedoeld is om tot een overeenkomst te leiden indien de andere partij het aanvaardt, en
  - (b) het voor het sluiten van een overeenkomst voldoende bepaalde bepalingen bevat.
- (2) Een aanbod kan tot één of meerdere personen worden gericht of een openbaar aanbod vormen.
- (3) Een aanbod om goederen of diensten te leveren aan een voorgestelde prijs, dat door een beroepsmatige leverancier in publiciteit, in een catalogus, of door de uitstalling van goederen wordt gedaan, wordt beschouwd als een aanbod om te leveren aan die prijs tot uitputting van de voorraad van die goederen c.q. de capaciteit van de dienstverlener om die dienst te leveren.

Artikel 2:202: Herroeping van een aanbod

- (1) Een aanbod kan worden herroepen indien de herroeping de wederpartij bereikt voordat deze een aanvaarding heeft verzonden of, in

geval van aanvaarding door gedraging, voordat de overeenkomst is gesloten ingevolge lid (2) of (3) van Artikel 2:205.

- (2) Een openbaar aanbod kan worden herroepen op de wijze waarop het werd gedaan.
- (3) Een aanbod kan echter niet worden herroepen indien :
  - (a) het aangeeft dat het onherroepelijk is; of
  - (b) het een vaste termijn voor aanvaarding inhoudt; of
  - (c) het redelijk was voor de wederpartij erop te vertrouwen dat het aanbod onherroepelijk was en zij in vertrouwen op het aanbod heeft gehandeld.

Artikel 2:203: Verwerping van een aanbod

Een aanbod vervalt wanneer een verwerping de aanbieder bereikt.

Artikel 2:204: Aanvaarding

- (1) Een verklaring door of een andere gedraging van de wederpartij waaruit de instemming met een aanbod blijkt, is een aanvaarding.
- (2) Stilzwijgen of stilzitten geldt op zichzelf niet als aanvaarding.

Artikel 2:205: Tijdstip van het sluiten van de overeenkomst

- (1) Heeft de wederpartij een aanvaarding verzonden, dan is de overeenkomst gesloten wanneer deze aanvaarding de aanbieder bereikt.
- (2) Bij aanvaarding door gedraging is de overeenkomst gesloten wanneer de gedraging ter kennis is gebracht van de aanbieder.
- (3) Kan de wederpartij krachtens het aanbod, de tussen partijen gebruikelijke handelwijze of de gewoonte, het aanbod aanvaarden door het verrichten van een handeling zonder kennisgeving aan de aanbieder, dan is de overeenkomst gesloten op het tijdstip waarop de handeling wordt aangevat.

Artikel 2:206: Termijn voor aanvaarding

- (1) Om uitwerking te hebben moet de aanvaarding van een aanbod de aanbieder bereiken binnen de door hem gestelde termijn.
- (2) Heeft de aanbieder geen termijn gesteld, dan moet aanvaarding hem bereiken binnen een redelijke termijn.
- (3) Vindt de aanvaarding plaats door het aanvatten van een handeling

zoals bepaald in Artikel 2:205(3), dan moet dit geschieden binnen de door de aanbieder gestelde termijn of, indien geen termijn is gesteld, binnen een redelijke termijn.

Artikel 2:207: Verlate aanvaarding

- (1) Een te late aanvaarding geldt niettemin als aanvaarding indien de aanbieder dit de wederpartij onverwijld mededeelt.
- (2) Blijkt uit een brief of een ander geschrift dat een te late aanvaarding bevat, dat het is verzonden onder zodanige omstandigheden dat bij normale overbrenging het de aanbieder tijdig zou hebben bereikt, dan geldt de te late aanvaarding als aanvaarding, tenzij de aanbieder de wederpartij onverwijld mededeelt dat hij het aanbod als vervallen beschouwt.

Artikel 2:208: Gewijzigde aanvaarding

- (1) Een antwoord op een aanbod dat aanvullingen of afwijkingen stelt of inhoudt die de bepalingen van het aanbod beduidend wijzigen, is een verwerping van het aanbod en een tegenaanbod.
- (2) Een antwoord dat een vaste instemming met een aanbod inhoudt, geldt als aanvaarding, zelfs indien het aanvullingen of afwijkingen stelt of inhoudt, indien deze de bepalingen van het aanbod niet beduidend wijzigen. De aanvullingen of afwijkingen maken deel uit van de overeenkomst.
- (3) Een dergelijk antwoord geldt evenwel als een verwerping van het aanbod indien :
  - (a) het aanbod de aanvaarding uitdrukkelijk beperkt tot de bepalingen van het aanbod; of
  - (b) de aanbieder onverwijld bezwaar maakt tegen de aanvullingen of afwijkingen; of
  - (c) de wederpartij zijn aanvaarding afhankelijk maakt van de instemming van de aanbieder met de aanvullingen of afwijkingen, en deze instemming de wederpartij niet bereikt binnen een redelijke termijn.

Artikel 2:209: Strijdige algemene voorwaarden

- (1) Hebben partijen overeenstemming bereikt behoudens het feit dat aanbod en aanvaarding naar strijdige algemene voorwaarden verwijzen, dan is er niettemin een overeenkomst tot stand geko-

men. De algemene voorwaarden maken deel uit van de overeenkomst voor zover zij in wezen overeenstemmen.

- (2) Evenwel is er geen overeenkomst tot stand gekomen indien een partij:
  - (a) vooraf uitdrukkelijk, en niet door middel van algemene voorwaarden, aangeeft dat zij niet wil gebonden zijn door een overeenkomst op grond van lid (1); of
  - (b) onverwijld de wederpartij meedeelt dat zij niet wil gebonden zijn door een zodanige overeenkomst.
- (3) Algemene voorwaarden van een overeenkomst zijn de bepalingen die op voorhand zijn verwoord voor een onbepaald aantal overeenkomsten van een zekere aard, en die niet afzonderlijk zijn onderhandeld tussen partijen.

Artikel 2:210: Bevestigingsschrijven door een professioneel

Hebben partijen beroepsmatig een overeenkomst gesloten zonder deze in een afsluitend stuk te hebben opgenomen, en zendt de ene de andere onverwijld een geschrift dat tot bevestiging van de overeenkomst strekt, maar aanvullende of afwijkende bepalingen bevat, dan maken deze bepalingen deel uit van de overeenkomst, tenzij:

- (a) zij de bepalingen van de overeenkomst beduidend wijzigen, of
- (b) de wederpartij er onverwijld bezwaar tegen maakt.

Artikel 2:211: Overeenkomsten niet gesloten door aanbod en aanvaarding

De regels van deze Afdeling zijn van overeenkomstige toepassing wanneer de totstandkoming van een overeenkomst niet kan worden ontleed in aanbod en aanvaarding.

C. AANSPRAKELIJKHEID WEGENS ONDERHANDELINGEN

Artikel 2:301: Onderhandelingen in strijd met de goede trouw

- (1) Partijen zijn vrij om te onderhandelen en zijn niet aansprakelijk voor het niet bereiken van overeenstemming.
- (2) Een partij die evenwel in strijd met de eisen van de goede trouw onderhandelt of onderhandelingen afbreekt is aansprakelijk voor de schade die de andere partij dientengevolge lijdt.
- (3) Het is in het bijzonder in strijd met de eisen van de goede trouw

om onderhandelingen te beginnen of voort te zetten zonder daadwerkelijke bedoeling om met de wederpartij overeenstemming te bereiken.

Artikel 2:302: Schending van de geheimhoudingsplicht

Wordt tijdens onderhandelingen door een partij vertrouwelijke informatie gegeven, dan heeft de wederpartij de verplichting deze informatie niet openbaar te maken of voor eigen doeleinden te gebruiken, ongeacht of er vervolgens al dan niet een overeenkomst wordt gesloten. Bij overtreding van deze verplichting kan schadevergoeding worden toegekend voor het geleden verlies en afdracht van de winst die de wederpartij daardoor heeft genoten.

III. Vertegenwoordiging

A. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 3:101 : Reikwijdte van dit Hoofdstuk

- (1) Dit Hoofdstuk regelt de macht van een vertegenwoordiger of andere tussenpersoon om een vertegenwoordigde door middel van een overeenkomst jegens een derde te verbinden.
- (2) Dit Hoofdstuk handelt niet over de vertegenwoordiging krachtens de wet of ingevolge aanstelling door een bestuurlijke of rechterlijke overheid.
- (3) Dit Hoofdstuk handelt niet over de inwendige verhouding tussen de vertegenwoordiger of tussenpersoon en de vertegenwoordigde.

Artikel 3:102: Soorten vertegenwoordiging

- (1) Handelt een vertegenwoordiger in de naam van een vertegenwoordigde, dan zijn de regels inzake onmiddellijke vertegenwoordiging van toepassing (Afdeling 2). Het is zonder belang of de naam van de vertegenwoordigde genoemd wordt op het tijdstip waarop de vertegenwoordiger handelt dan wel nader te noemen is.
- (2) Handelt een vertegenwoordiger in opdracht en voor rekening, maar niet in naam van een vertegenwoordigde, of weet de derde er niet van, en heeft hij evenmin reden tot weten, dat de tussenpersoon als vertegenwoordiger handelt, dan zijn de regels inzake middellijke vertegenwoordiging van toepassing (Afdeling 3).

B. ONMIDDELLIJKE VERTEGENWOORDIGING

Artikel 3:201: Uitdrukkelijke, impliciete en schijnbaar verleende volmacht

- (1) De verlening, door de vertegenwoordigde, van de macht om in zijn naam te handelen (volmacht) kan uitdrukkelijk geschieden of afgeleid worden uit de omstandigheden.
- (2) De volmacht strekt zich uit tot alle handelingen die in de gegeven omstandigheden vereist zijn om de opdracht te vervullen waartoe ze is verleend.
- (3) Een schijnbare vertegenwoordiger heeft volmacht als was ze hem verleend door de vertegenwoordigde indien diens verklaringen of gedraging de derde ertoe brengen redelijkerwijs en te goeder trouw aan te nemen dat aan de schijnbare vertegenwoordiger volmacht was verleend voor de door hem verrichtte handeling.

Artikel 3:202: Vertegenwoordiger handelend binnen de grenzen van zijn volmacht

Handelt een vertegenwoordiger binnen de grenzen van zijn volmacht als bepaald door Artikel 3:201, verbinden zijn handelingen de vertegenwoordigde en de derde rechtstreeks jegens elkaar, en is hij zelf niet verbonden jegens de derde.

Artikel 3:203: Nader te noemen vertegenwoordigde

Handelt een vertegenwoordiger in naam van een nader te noemen vertegenwoordigde, en noemt hij diens naam niet binnen een redelijke termijn na een daartoe strekkend verzoek van de derde, dan is hij zelf verbonden door de overeenkomst.

Artikel 3:204: Vertegenwoordiger handelend zonder volmacht of buiten de grenzen ervan

- (1) Handelt een persoon als gevolmachtigde, maar zonder daartoe strekkende volmacht of buiten de grenzen van zijn volmacht, dan verbinden zijn handelingen de vertegenwoordigde en de derde niet jegens elkaar.
- (2) Bij gebreke van bekrachtiging door de vertegenwoordigde overeenkomstig Artikel 3:207, is de vertegenwoordiger verplicht de schadevergoeding te betalen die de derde in de toestand brengt in

welke hij had verkeerd indien de vertegenwoordiger binnen de grenzen van een volmacht had gehandeld. Deze regel geldt niet wanneer de derde het ontbreken van volmacht van de vertegenwoordiger kende of er niet onkundig van kon zijn.

Art. 3:205: Strijdigheid van belangen

- (1) Indien een door een vertegenwoordiger gesloten overeenkomst hem in een belangenconflict verweekelt dat de derde kende of waarvan hij niet onkundig kon zijn, kan de vertegenwoordigde de overeenkomst vernietigen overeenkomstig de bepalingen van Artikelen 4:112 tot 4:116.
- (2) Een belangenconflict wordt vermoed wanneer de vertegenwoordiger:
  - (a) ook als vertegenwoordiger voor de derde optrad; of
  - (b) de overeenkomst met zichzelf voor eigen rekening heeft gesloten.
- (3) De vertegenwoordigde kan de overeenkomst evenwel niet vernietigen indien:
  - (a) hij heeft toegestemd in het optreden van de vertegenwoordiger of er niet onkundig van kon zijn; of
  - (b) de vertegenwoordiger hem het belangenconflict heeft geopenbaard en hij er niet binnen een redelijke termijn bezwaar tegen heeft gemaakt.

Artikel 3:206: Indeplaatsstelling van vertegenwoordiger

Volmacht houdt de macht in voor de vertegenwoordiger om een ander als vertegenwoordiger in zijn plaats te stellen om taken te vervullen die niet van persoonlijke aard zijn en waarvan het niet redelijk is te verwachten dat de vertegenwoordiger ze zelf zou uitvoeren. De regels van deze Afdeling gelden voor de vertegenwoordiging ingevolge indeplaatsstelling; handelt de in de plaats gestelde vertegenwoordiger binnen de grenzen van zijn volmacht zowel als de oorspronkelijke volmacht, dan verbinden zijn handelingen de vertegenwoordigde en de derde rechtstreeks jegens elkaar.

Artikel 3:207: Bekrachtiging door de vertegenwoordigde

- (1) Handelt een persoon als gevolmachtigde, maar zonder daartoe strekkende volmacht of buiten de grenzen van zijn volmacht, dan

kan de vertegenwoordigde de handelingen van de vertegenwoordiger bekrachtigen.

- (2) Ingevolge bekrachtiging gelden de handelingen van de vertegenwoordiger als was er volmacht voor verleend, onverminderd de rechten van andere personen.

Artikel 3:208: Recht van de derde tot bevestiging van volmacht

Geven de verklaringen of gedraging van de vertegenwoordigde de derde reden om aan te nemen dat voor een handeling van de vertegenwoordiger volmacht is verleend, maar twijfelt hij aan de volmachtverlening, dan kan hij de vertegenwoordigde een schriftelijke bevestiging zenden of hem om bekrachtiging verzoeken. Indien de vertegenwoordigde niet onverwijld bezwaar maakt of het verzoek beantwoordt, geldt de handeling als was er volmacht voor verleend.

Artikel 3:209: Voortduren van de volmacht

- (1) Een volmacht blijft gelden tot de derde weet of behoort te weten dat:
  - (a) de volmacht door de vertegenwoordigde, de vertegenwoordiger of beiden is beëindigd; of
  - (b) de handelingen waarvoor de volmacht was verleend voltooid zijn, of de termijn waarvoor de volmacht was verleend verstreken is; of
  - (c) de vertegenwoordiger insolvabel is geworden of, in geval van een natuurlijke persoon, gestorven is of handelingsonbekwaam is geworden; of
  - (d) de vertegenwoordigde insolvabel is geworden.
- (2) De derde wordt geacht te weten dat de volmacht van de vertegenwoordiger beëindigd is overeenkomstig lid (1)(a) wanneer dit is medegedeeld of geopenbaard op de wijze waarop de volmacht oorspronkelijk was medegedeeld of geopenbaard.
- (3) De vertegenwoordiger blijft evenwel gedurende een redelijke termijn gevormachtigd om de handelingen te stellen die noodzakelijk zijn om de belangen van de vertegenwoordigde of zijn rechtsopvolgers te beschermen.

C. MIDDELLIJKE VERTEGENWOORDIGING

Artikel 3:301: Tussenpersoon die niet handelt in de naam van een vertegenwoordigde

- (1) Handelt een tussenpersoon:
  - (a) in opdracht en voor rekening, maar niet in naam van een vertegenwoordigde, of
  - (b) in opdracht van een vertegenwoordigde zonder dat de derde dit weet of reden heeft dit te weten,
dan verbinden zijn handelingen de tussenpersoon en de derde jegens elkaar.
- (2) De vertegenwoordigde en de derde zijn slechts jegens elkaar verbonden onder de voorwaarden bepaald in Artikelen 3:302 tot 3:304.

Artikel 3:302: Insolventie of wezenlijke tekortkoming van de tussenpersoon jegens de opdrachtgever

Wordt een tussenpersoon insolvabel of begaat hij een wezenlijke tekortkoming jegens de opdrachtgever, of staat het voor de dag waarop nakoming verschuldigd is vast dat de tussenpersoon wezenlijk zal tekortschieten, dan:

- (a) moet de tussenpersoon de opdrachtgever op diens verzoek de naam en het adres van de derde mededelen; en
- (b) kan de opdrachtgever jegens de derde de rechten uitoefenen die voor zijn rekening door de tussenpersoon zijn verkregen, onverminderd de verweermiddelen die de derde kan tegenwerpen aan de tussenpersoon.

Artikel 3:303: Insolventie of wezenlijke tekortkoming van de tussenpersoon jegens de derde

Wordt een tussenpersoon insolvabel of begaat hij een wezenlijke tekortkoming jegens de derde, of staat het voor de dag waarop nakoming verschuldigd is vast dat de tussenpersoon wezenlijk zal tekortschieten, dan:

- (a) moet de tussenpersoon de derde op diens verzoek de naam en het adres van de opdrachtgever mededelen; en
- (b) kan de derde jegens de opdrachtgever de rechten uitoefenen die hij jegens de tussenpersoon heeft, onverminderd de verweermid-

delen die de tussenpersoon kan tegenwerpen aan de derde en de verweermiddelen die de opdrachtgever kan tegenwerpen aan de tussenpersoon.

Artikel 3:304: Vereiste kennisgeving

De rechten toegekend door de Artikelen 3:302 and 3:303 kunnen slechts uitgeoefend worden na kennisgeving van de bedoeling daartoe aan de tussenpersoon en aan de derde c.q. de opdrachtgever. Vanaf de ontvangst van de kennisgeving is de derde c.q. de opdrachtgever niet meer gerechtigd om aan de tussenpersoon na te komen.

IV. Geldigheid

Artikel 4:101: Niet geregelde onderwerpen

Dit Hoofdstuk heeft geen betrekking op de ongeldigheid ten gevolge van onwettigheid of strijd met de goede zeden van de overeenkomsten of onbekwaamheid van een partij.

Artikel 4:102: Aanvankelijke onmogelijkheid

Een overeenkomst is niet ongeldig louter omdat de nakoming van de aangegane verbintenis onmogelijk is op het tijdstip waarop ze gesloten wordt, of omdat een partij niet bevoegd was te beschikken over de goederen waarop de overeenkomst betrekking heeft.

Artikel 4:103: Dwaling

- (1) Een partij kan een overeenkomst vernietigen wegens dwaling met betrekking tot feiten of het recht ten tijde van het sluiten van de overeenkomst indien:
  - (a) (i) de dwaling veroorzaakt is door inlichtingen gegeven door de wederpartij; of
  - (ii) de wederpartij wist of behoorde te weten van de dwaling en het in strijd was met de eisen van goede trouw om de dwalende in dwaling te laten; of
  - (iii) de wederpartij in dezelfde dwaling verkeerde, en
  - (b) de wederpartij wist of behoorde te weten dat de dwalende, indien hij de juiste toedracht had gekend, de overeenkomst niet had gesloten of slechts onder wezenlijk andere voorwaarden.

- (2) Een partij kan een overeenkomst echter niet vernietigen indien:
  - (a) de dwaling in de gegeven omstandigheden onverschoonbaar was; of
  - (b) zij het risico van dwaling had aanvaard of het gezien de omstandigheden, voor haar rekening behoort te blijven.

Artikel 4:104: Fout in de mededeling

Een fout in een verklaring of in de overbrenging daarvan wordt beschouwd als een dwaling van de partij die de verklaring deed of verzond, en Artikel 4:103 is van toepassing.

Artikel 4:105: Aanpassing van de overeenkomst

- (1) Is een partij bevoegd de overeenkomst wegens dwaling te vernietigen, maar geeft de wederpartij aan dat ze bereid is de overeenkomst na te komen, of komt ze deze na, zoals ze was begrepen door de partij die tot vernietiging bevoegd is, dan wordt de overeenkomst geacht te zijn gesloten zoals de dwalende partij ze begreep. De wederpartij moet zijn bereidheid om na te komen aangeven c.q. nakomen onmiddellijk nadat zij is ingelicht over de wijze waarop de tot vernietiging bevoegde partij de overeenkomst heeft begrepen en voordat die partij in vertrouwen op een verklaring tot vernietiging heeft gehandeld.
- (2) Na dit aangeven of deze nakoming vervalt de bevoegdheid tot vernietiging en heeft iedere eerdere verklaring tot vernietiging geen gevolg.

Verkeerden beide partijen in dezelfde dwaling, kan de rechter op verzoek van één van hen de overeenkomst in overeenstemming brengen met wat in redelijkheid zou kunnen zijn overeengekomen indien de dwaling niet had plaatsgevonden.

Artikel 4:106: Onjuiste inlichtingen

Een partij die op grond van onjuiste inlichtingen gegeven door de wederpartij een overeenkomst heeft gesloten, kan schadevergoeding vorderen overeenkomstig Artikel 4:117(2) en (3), zelfs indien de onjuiste inlichtingen geen grond vormen om de overeenkomst wegens dwaling te vernietigen overeenkomstig Artikel 4:103, tenzij de partij die de inlichtingen heeft gegeven, reden had om aan te nemen dat ze correct waren.

Artikel 4:107: Bedrog

- (1) Een partij kan een overeenkomst vernietigen indien zij door de wederpartij tot het sluiten ervan is bewogen door een bedrieglijke voorstelling van zaken, zij het door woorden of door gedraging, of een bedrieglijke verzwijging van enige inlichting die de wederpartij overeenkomstig de eisen van goede trouw diende mee te delen.
- (2) Een voorstelling van zaken of een verzwijging is bedrieglijk indien ze bedoeld is om te misleiden.
- (3) Bij de beoordeling of de goede trouw vereist dat een partij een welbepaalde inlichting mededeelt, dient te worden gelet op alle omstandigheden, waaronder:
  - (a) of de partij een bijzondere deskundigheid had;
  - (b) de kost voor de partij om de relevante inlichting te verkrijgen;
  - (c) of de wederpartij redelijkerwijs de inlichting voor zichzelf kon verkrijgen; en
  - (d) het belang dat de inlichting schijnbaar voor de wederpartij had.

Artikel 4:108: Bedreiging

Een partij kan een overeenkomst vernietigen indien zij door de wederpartij tot het sluiten van de overeenkomst is bewogen door een onmiddellijke en ernstige bedreiging die:

- (a) op zichzelf onrechtmatig is; of
- (b) onrechtmatig om te gebruiken als middel om het sluiten van een overeenkomst te bewerkstelligen, tenzij de eerste partij in redelijkheid een andere keuze had.

Artikel 4:109: Misbruik van omstandigheden of buitensporig voordeel

- (1) Een partij kan een overeenkomst vernietigen indien, bij het sluiten van de overeenkomst:
  - (a) zij afhankelijk was van de wederpartij of in een vertrouwensrelatie tot de wederpartij stond, zich in een economische noodtoestand bevond of dringende behoeften had, lichtzinnig, onwetend of onervaren was, of gebrek aan vaardigheid in het onderhandelen had, en
  - (b) de wederpartij daarvan kennis had of behoorde te hebben en, gelet op de omstandigheden en de strekking van de overeen-

komst, grovelijk misbruik maakte van de toestand van de eerste partij of er een buitensporig voordeel uit haalde.

- (2) Op verzoek van de partij die bevoegd is tot vernietiging, kan de rechter, indien dit passend is, de overeenkomst aanpassen om ze in overeenstemming te brengen met wat zou kunnen zijn overeengekomen indien de eisen van de goede trouw nageleefd waren.
- (3) De rechter kan de overeenkomst ook aanpassen op verzoek van een partij die een verklaring tot vernietiging wegens grovelijk misbruik of buitensporig voordeel heeft ontvangen, mits deze dit aan de wederpartij die de kennisgeving deed, onmiddellijk na ontvangst ervan, en voordat die partij in vertrouwen daarop heeft gehandeld, mededeelt.

Artikel 4:110: Niet afzonderlijk onderhandelde oneerlijke bedingen

- (1) Een partij kan een niet afzonderlijk onderhandeld beding vernietigen indien het in strijd met de eisen van de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van die partij aanzienlijk verstoort, gelet op de aard van de verschuldigde prestatie, alle andere bepalingen van de overeenkomst en de omstandigheden bij het sluiten van de overeenkomst.
- (2) Deze bepaling heeft geen betrekking op:
  - (a) een beding dat het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst bepaalt, voor zover het duidelijk en begrijpelijk is verwoord; of op
  - (b) de gelijkheid in waarde van de verbintenissen van de ene partij vergeleken met die van de andere partij.

Artikel 4:111: Derden

- (1) Wanneer een derde voor wiens handelen een partij aansprakelijk is, of die met de instemming van een partij betrokken is bij het sluiten van een overeenkomst
  - (a) een dwaling veroorzaakt door het geven van inlichtingen, of wist of behoorde te weten van een dwaling,
  - (b) onjuiste inlichtingen geeft,
  - (c) bedrog pleegt,
  - (d) een bedreiging uit, of
  - (e) misbruik maakt van omstandigheden of er een buitensporig voordeel uit trekt,

dan beschikt de wederpartij over de uit dit Hoofdstuk voortvloeiende rechten onder dezelfde voorwaarden als wanneer het gaat om de gedragingen of kennis van de eerste partij zelf.

- (2) Wanneer een andere derde:
- (a) onjuiste inlichtingen geeft,
  - (b) bedrog pleegt
  - (c) een bedreiging uit, of
  - (d) misbruik maakt van omstandigheden of er een buitensporig voordeel uit trekt,

dan beschikt de wederpartij over de uit dit Hoofdstuk voortvloeiende rechten indien de eerste partij de relevante feiten kende of behoorde te kennen dan wel ten tijde van de vernietiging nog niet in vertrouwen op de overeenkomst heeft gehandeld.

Artikel 4:112: Vernietiging door kennisgeving

Vernietiging geschiedt door een kennisgeving aan de wederpartij.

Artikel 4:113: Termijnen

- (1) Vernietiging dient te geschieden binnen een gelet op de omstandigheden redelijke termijn nadat de tot vernietiging bevoegde partij de relevante feiten kende of behoorde te kennen of in staat is geworden om in vrijheid te handelen.
- (2) Vernietiging van een afzonderlijk beding overeenkomstig Artikel 4:110 kan evenwel gebeuren binnen een redelijke termijn nadat de wederpartij op dat beding een beroep doet.

Artikel 4:114: Bevestiging

Vernietiging van de overeenkomst is uitgesloten indien de daartoe bevoegde partij deze uitdrukkelijk of stilzwijgend bevestigt nadat zij de vernietigingsgrond kende of in staat is geworden om in vrijheid te handelen.

Artikel 4:115: Gevolgen van de vernietiging

Na vernietiging kan iedere partij terugvorderen wat zij op grond van de overeenkomst heeft gepresteerd, mits zij gelijktijdig teruggeeft wat zij heeft ontvangen. Als teruggave *in natura* om welke reden ook niet mogelijk is, dient een redelijke vergoeding te worden betaald voor wat ontvangen werd.

Artikel 4:116: Gedeeltelijke vernietiging

Heeft een grond voor vernietiging alleen betrekking op afzonderlijke bedingen van een overeenkomst, dan is de vernietiging daartoe beperkt, tenzij het gelet op alle omstandigheden van het geval onredelijk is de overeenkomst voor het overige in stand te laten.

Artikel 4:117: Schadevergoeding

- (1) Een partij die op grond van dit Hoofdstuk een overeenkomst vernietigt, kan van de wederpartij de schadevergoeding vorderen die haar zo dicht mogelijk in de toestand brengt in welke zij had verkeerd indien zij de overeenkomst niet had gesloten, mits de wederpartij kennis had of behoorde te hebben van de dwaling, het bedrog, de bedreiging of het misbruik van omstandigheden of buitensporig voordeel.
- (2) Heeft een partij de bevoegdheid een overeenkomst te vernietigen op grond van dit Hoofdstuk, maar oefent ze die niet uit of heeft ze die verloren krachtens Artikel 4:113 of 4:114, kan zij onder de voorwaarden van lid (1) vergoeding vorderen van de schade die zij geleden heeft door de dwaling, het bedrog, de bedreiging of het misbruik van omstandigheden of buitensporig voordeel. Dezelfde maatstaf voor schadevergoeding geldt wanneer een partij misleid is door onjuiste inlichtingen in de zin van Artikel 4:106.
- (3) Voor het overige zijn de relevante bepalingen van Hoofdstuk 9, Afdeling 5 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4:118: Beperking of uitsluiting van rechten

- (1) Rechten wegens bedrog, bedreiging en misbruik van omstandigheden of buitensporig voordeel en de bevoegdheid een niet afzonderlijk onderhandeld oneerlijk beding te vernietigen, kunnen niet worden uitgesloten of beperkt.
- (2) Rechten wegens dwaling en onjuiste inlichtingen kunnen worden uitgesloten of beperkt, tenzij de uitsluiting of beperking in strijd komt met de eisen van de goede trouw.

Artikel 4:119: Rechten wegens tekortkoming

Heeft een partij een recht op grond van dit Hoofdstuk in omstandigheden die haar ook een recht wegens tekortkoming opleveren, dan heeft zij de keuze tussen beiden.

V. Uitleg

Artikel 5:101: Algemene uitlegregels

- (1) Een overeenkomst dient te worden uitgelegd overeenkomstig de gemeenschappelijke wil van partijen, ook indien deze verschilt van de letterlijk betekenis van de woorden.
- (2) Is aangetoond dat de ene partij de overeenkomst in een bepaalde zin begreep en de wederpartij bij het sluiten van de overeenkomst niet onkundig kon zijn van de wil van de eerste partij, dan dient de overeenkomst te worden uitgelegd zoals begrepen door de eerste partij.
- (3) Kan geen wil worden aangetoond overeenkomstig lid (1) en (2), dan dient de overeenkomst te worden uitgelegd overeenkomstig de betekenis die redelijke personen van dezelfde hoedanigheid als partijen daaraan in dezelfde omstandigheden zouden geven.

Artikel 5:102: Relevante omstandigheden

Bij de uitlegging van de overeenkomst dient in het bijzonder te worden gelet op:

- (a) de omstandigheden waarin ze werd gesloten, inbegrepen de voorafgaande onderhandelingen;
- (b) de gedragingen van partijen, ook na het sluiten van de overeenkomst;
- (c) de aard en de strekking van de overeenkomst;
- (d) de betekenis die partijen reeds aan gelijkaardige bedingen hebben gegeven en de tussen hen gebruikelijke handelwijzen;
- (e) de betekenis die in de betrokken bedrijfstak gewoonlijk aan de bepalingen wordt gegeven, en de uitleg die gelijkaardige bedingen reeds eerder hebben gekregen;
- (f) gewoonten; en
- (g) de eisen van de goede trouw.

Artikel 5:103: Uitleg Contra Proferentem

In geval van twijfel over de betekenis van een niet afzonderlijk onderhandelde bepaling, dient deze bij voorkeur te worden uitgelegd in het nadeel van de partij die ze heeft aangebracht.

Artikel 5:104: Voorrang voor afzonderlijk onderhandelde bedingen

Bepalingen waarover afzonderlijk onderhandeld is, gaan voor op niet afzonderlijk onderhandelde bepalingen.

Artikel 5:105: Uitleg met inachtneming van de overeenkomst als geheel

Bepalingen dienen te worden uitgelegd met inachtneming van de gehele overeenkomst waarin ze voorkomen.

Artikel 5:106: Gevolg geven aan alle bepalingen

Bepalingen dienen bij voorkeur te worden uitgelegd in een zin waarin zij wettig zijn of gevolg hebben, eerder dan in een zin waarin dit niet zo is.

Artikel 5:107: Verschil tussen talen

Is een overeenkomst opgesteld in twee of meer talen zonder dat bepaald is dat een van de versies gezaghebbend is, dan heeft, in geval van verschil tussen hen, de uitleg overeenkomstig de oorspronkelijke versie de voorkeur.

VI. Inhoud en gevolgen

Artikel 6:101: Mededelingen die verbintenissen uit overeenkomst inhouden

- (1) Een mededeling door een partij gedaan vóór of bij het sluiten van een overeenkomst houdt een verbintenis uit overeenkomst in indien de wederpartij ze in de gegeven omstandigheden in redelijkheid zo heeft begrepen, gelet op:
  - (a) het belang dat de mededeling schijnbaar voor de wederpartij had;
  - (b) het feit of de mededeling in het handelsverkeer werd gedaan; en
  - (c) de onderscheiden deskundigheid van partijen.
- (2) Gaat het om een beroepsmatige leverancier die voor het sluiten van een overeenkomst voor diensten, waren of andere goederen, bij het in de handel brengen of adverteren ervan of op een andere

wijze, inlichtingen geeft over de hoedanigheid of het gebruik ervan, dan houdt de mededeling een verbintenis uit overeenkomst in, tenzij is aangetoond dat de wederpartij wist of er niet onkundig van kon zijn dat de mededeling onjuist was.

- (3) Gaat het om dergelijke inlichtingen of andere verbintenissen vanwege een persoon die voor de beroepsmatige leverancier diensten, waren of andere goederen in de handel brengt of adverteert, of vanwege een persoon in een eerdere schakel van de distributieketen, dan houden zij een verbintenis uit overeenkomst in van de beroepsmatige leverancier zelf, tenzij deze niet wist van de inlichting of verbintenis en evenmin reden had ervan te weten.

Artikel 6:102: Stilzwijgende bepalingen

Naast uitdrukkelijke bepalingen kan een overeenkomst stilzwijgend aangegane bepalingen bevatten die voortvloeien uit :

- (a) de wil van de partijen;
- (b) de aard en strekking van de overeenkomst;
- (c) de eisen van de goede trouw.

Artikel 6:103: Simulatie

Hebben partijen een schijnbare overeenkomst gesloten die niet bedoeld is om hun werkelijke overeenstemming uit te drukken, dan geldt tussen hen de niet geveinsde overeenkomst.

Artikel 6:104: Prijsbepaling

Bepaalt de overeenkomst noch de prijs, noch de wijze van vaststelling daarvan, dan worden de partijen geacht een redelijke prijs te zijn overeengekomen.

Artikel 6:105: Partijbeslissing

Dient de prijs of enige andere bepaling van een overeenkomst te worden vastgesteld door een van de partijen, en is de door deze vastgestelde prijs kennelijk onredelijk, dan treedt, niettegenstaande elk strijdig beeding, een redelijke prijs of andere bepaling daarvoor in de plaats.

Artikel 6:106: Derdenbeslissing

- (1) Dient de prijs of enige andere bepaling van een overeenkomst te worden vastgesteld door een derde, en kan deze niet of weigert

deze de prijs vast te stellen, dan worden partijen geacht de rechter de bevoegdheid te hebben gegeven een andere derde aan te duiden voor de bepaling.

- (2) Is de door een derde vastgestelde prijs of enige andere bepaling van een overeenkomst kennelijk onredelijk, dan treedt een redelijke prijs of andere bepaling daarvoor in de plaats.

Artikel 6:107: Verwijzing naar een onbestaande maatstaf

Dient de prijs of enige andere bepaling van een overeenkomst te worden vastgesteld aan de hand van een gegeven dat niet of niet meer bestaat of niet kenbaar is, dan treedt het meest vergelijkbare gegeven daarvoor in de plaats.

Artikel 6:108: Kwaliteit van nakoming

Is de kwaliteit van de verschuldigde prestatie niet in de overeenkomst bepaald, dient de schuldenaar een prestatie van minstens gemiddelde kwaliteit aan te bieden.

Artikel 6:109: Overeenkomst voor onbepaalde tijd

Een overeenkomst voor onbepaalde tijd kan door iedere partij worden opgezegd door een kennisgeving met een redelijke opzeggingstermijn.

Artikel 6:110: Beding ten gunste van een derde

- (1) Een derde kan nakoming vorderen van een verbintenis uit overeenkomst indien dit recht uitdrukkelijk is overeengekomen tussen de belover en de bedinger, of dergelijke overeenkomst dient te worden afgeleid uit de strekking van de overeenkomst of de omstandigheden van het geval. Het is niet vereist dat de derde genoemd wordt bij het sluiten van deze overeenkomst.
- (2) Doet de derde afstand van zijn recht op de prestatie, dan wordt hij geacht het nooit te hebben verkregen.
- (3) De bedinger kan het recht van de derde op de prestatie herroepen door kennisgeving aan de belover, tenzij:
  - (a) de bedinger reeds meegedeeld had aan de derde dat het recht onherroepelijk was geworden; of

- (b) de derde reeds meegedeeld had aan de belover of de bedinger dat hij het recht aanvaardt.

Artikel 6:111: Gewijzigde omstandigheden

- (1) Een partij blijft verplicht tot nakoming van haar verbintenissen, ook indien deze bezwarender is geworden, hetzij doordat de kosten van nakoming zijn vermeerderd, hetzij doordat de waarde van de tegenprestatie die zij ontvangt is verminderd.
- (2) Wordt de nakoming echter buitensporig bezwarend door een wijziging van omstandigheden:
  - (a) die plaatsvond na het sluiten van de overeenkomst;
  - (b) die niet van een dergelijke aard is dat er bij het sluiten van de overeenkomst redelijkerwijs rekening mee kon worden gehouden; en
  - (c) waarvoor de bezwaarde partij niet krachtens de overeenkomst het risico dient te dragen,dan zijn partijen verplicht in onderhandeling te treden met het oog op een aanpassing of ontbinding van de overeenkomst.
- (3) Komen partijen niet binnen een redelijke termijn tot overeenstemming, dan kan de rechter:
  - (a) de overeenkomst ontbinden op de datum en onder de voorwaarden die hij bepaalt; of
  - (b) de overeenkomst wijzigen ten einde de uit de wijziging van omstandigheden voortvloeiende winst en verlies billijk over de partijen te verdelen.

In beide gevallen kan de rechter een vergoeding toekennen voor het verlies dat geleden wordt doordat een partij weigert te onderhandelen of de onderhandelingen in strijd met de eisen van de goede trouw afbreekt.

VII. Nakoming

Artikel 7:101: Plaats van nakoming

- (1) Is de plaats van nakoming niet in de overeenkomst bepaald, noch op grond daarvan te bepalen, dan moet nakoming geschieden:
  - (a) bij een verbintenis tot betaling van een geldsom, op de plaats van vestiging van de schuldeiser bij het sluiten van de overeenkomst;

- (b) bij een andere verbintenis, op de plaats van vestiging van de schuldenaar bij het sluiten van de overeenkomst;
- (2) Heeft een partij meer dan één plaats van vestiging, dan geldt voor de toepassing van lid (1) de vestiging die, gelet op de omstandigheden die partijen bij het sluiten van de overeenkomst kenden of op het oog hadden, het nauwst met de overeenkomst is verbonden.
- (3) Heeft een partij geen plaats van vestiging, dan geldt zijn gewone verblijfplaats als zodanig.

Artikel 7:102: Tijdstip van nakoming

Een partij moet nakomen:

- (a) indien een tijdstip in de overeenkomst is bepaald of op grond daarvan kan worden bepaald, op dat tijdstip;
- (b) indien een termijn in de overeenkomst is bepaald of op grond daarvan kan worden bepaald, op enig tijdstip binnen die termijn, tenzij uit de omstandigheden van het geval blijkt dat de andere partij een tijdstip kan kiezen;
- (c) in de overige gevallen, binnen een redelijke termijn na het sluiten van de overeenkomst.

Artikel 7:103: Vroegtijdige nakoming

- (1) De schuldeiser kan een aanbod om de verbintenis na te komen vooraleer ze opeisbaar is afwijzen, tenzij de aanvaarding ervan zijn belang niet onredelijk zou aantasten.
- (2) Aanvaarding door een partij van een eerdere nakoming doet geen afbreuk aan het tijdstip dat bepaald is voor de nakoming van haar eigen verbintenissen.

Artikel 7:104: Volgorde van nakoming

Voor zover de door de partijen verschuldigde prestaties gelijktijdig kunnen worden geleverd, zijn partijen verplicht gelijktijdig na te komen, tenzij uit de omstandigheden anders volgt.

Artikel 7:105: Alternatieve verbintenissen

- (1) Kan een schuldenaar een verbintenis nakomen door één uit meerdere alternatieve prestaties te leveren, komt de keuze aan hem toe, tenzij uit de omstandigheden het tegendeel blijkt.

- (2) Verzuimt de partij die de keuze heeft, deze te maken binnen de door de overeenkomst bepaalde termijn, en:
  - (a) is de vertraging in de keuze wezenlijk, dan gaat het keuzerecht over naar de wederpartij;
  - (b) is de vertraging in de keuze niet wezenlijk, dan kan de wederpartij door een kennisgeving een aanvullende termijn van redelijke duur bepalen, waarbinnen de eerste partij de keuze moet maken. Verzuimt deze dit, dan gaat het keuzerecht over naar de wederpartij.

Artikel 7:106: Nakoming door een derde

- (1) Tenzij de overeenkomst persoonlijke nakoming vereist, kan de schuldeiser nakoming door een derde niet weigeren indien deze:
  - (a) met de instemming van de schuldenaar handelt; of
  - (b) een rechtmatig belang heeft bij de nakoming en de schuldenaar tekortschiet dan wel het vaststaat dat hij zal tekortschieten wanneer nakoming opeisbaar wordt.
- (2) Nakoming door een derde in overeenstemming met lid (1) bevrijdt de schuldenaar jegens de schuldeiser.

Artikel 7:107: Wijze van betaling van een geldsom

- (1) Betaling van een geldsom kan geschieden op iedere wijze die in het handelsverkeer gebruikelijk is.
- (2) Een schuldeiser die ingevolge de overeenkomst of vrijwillig een cheque, een andere betalingsopdracht of een belofte tot betaling aanvaardt, wordt vermoed dit slechts te doen onder voorbehoud van goede afloop. De schuldeiser mag de nakoming van de oorspronkelijke verbintenis niet vervolgen, tenzij de betalingsopdracht of belofte niet wordt nagekomen.

Artikel 7:108: Betaalvaluta

- (1) Partijen kunnen overeenkomen dat betaling van een geldsom slechts in een bepaalde munt mag geschieden.
- (2) Bij gebreke van dergelijke overeenkomst, kan de schuldenaar een geldsom uitgedrukt in een andere munt dan gangbaar op de plaats van betaling, betalen in de daar gangbare munt aan de op het tijdstip waarop de betaling is verschuldigd geldende wisselkoers.

- (3) Heeft de schuldenaar in het geval van lid (2) niet tijdig betaald, dan kan de schuldeiser betaling eisen in de munt gangbaar op de plaats van betaling aan de wisselkoers die geldt op het tijdstip waarop de betaling is verschuldigd, dan wel die op het tijdstip waarop de betaling is geschied.

Artikel 7:109: Toerekening van betalingen

- (1) Is een partij meerdere prestaties van dezelfde aard verschuldigd en is de aangeboden prestatie onvoldoende om alle schulden te voldoen, dan kan zij, onverminderd lid (4), bij de levering van die prestatie verklaren op welke schuld deze wordt toegerekend.
- (2) Bij gebreke van een zodanige verklaring van de schuldenaar op dat tijdstip, kan de schuldeiser de prestatie binnen een redelijke termijn toerekenen op een schuld naar zijn keuze. Hij dient de schuldenaar hiervan in te lichten. Deze toerekening is evenwel ongeldig indien ze geschiedt op een schuld die:
  - (a) nog niet opeisbaar is;
  - (b) onwettig is; of
  - (c) betwist is.
- (3) Bij gebreke van een toerekening door één der partijen, en onverminderd lid (4), wordt de prestatie toegerekend op de schuld die, in volgorde, aan de volgende maatstaven voldoet:
  - (a) de schuld die opeisbaar is of als eerste opeisbaar wordt;
  - (b) de schuld waarvoor de schuldeiser over de zwakste zekerheden beschikt;
  - (c) de schuld die voor de schuldenaar het meest bezwarend is;
  - (d) de oudste schuld.Vindt geen van deze maatstaven toepassing, dan geschiedt de toerekening op alle schulden naar evenredigheid.
- (4) Bij een verbintenis tot betaling van een geldsom wordt een betaling eerst toegerekend op de kosten, vervolgens op de rente en ten slotte op de hoofdsom, tenzij de schuldeiser ze anders toerekent.

Artikel 7:110: Verzuim zaken in ontvangst te nemen

- (1) Een partij die zaken, andere dan een geldsom, onder zich heeft omdat de wederpartij verzuimt ze in ontvangst te nemen of terug te nemen, moet redelijke maatregelen voor de bescherming en het behoud van de zaken treffen.

- (2) De partij onder wie de zaken zich bevinden kan zich bevrijden van haar verbintenis tot afgifte of teruggave door:
  - (a) ze aan redelijke voorwaarden in bewaring te geven bij een derde om te worden opgeslagen aan order van de wederpartij, en de wederpartij hiervan kennis te geven; of
  - (b) ze, na de wederpartij hiervan kennis te hebben gegeven, aan redelijke voorwaarden te verkopen en de netto opbrengst af te dragen aan die wederpartij.
- (3) Zijn de zaken aan snelle achteruitgang onderhevig of zou de bewaring ervan onredelijke kosten meebrengen, dan moet de partij redelijke maatregelen treffen om deze te verkopen. Zij kan zich bevrijden van haar verbintenis tot afgifte of teruggave door de netto opbrengst af te dragen aan de wederpartij.
- (4) De partij onder wie de zaken zich bevinden is gerechtigd om de in redelijkheid gemaakte kosten terug te vorderen of van de opbrengst af te houden.

Artikel 7:111: Verzuim geld in ontvangst te nemen

Verzuimt een partij geld in ontvangst te nemen dat naar behoren wordt aangeboden door de wederpartij, dan kan de wederpartij zich, na kennisgeving aan de eerste partij, bevrijden door de som overeenkomstig het recht van de plaats waar de betaling verschuldigd is, voor rekening van de eerste partij in bewaring te geven bij een derde.

Artikel 7:112: Kosten van nakoming

Iedere partij draagt de kosten van nakoming van haar verbintenissen.

VIII. Niet-nakoming en rechten bij tekortkoming in het algemeen

Artikel 8:101: Rechten bij tekortkoming

- (1) Schiet een partij tekort in de nakoming van een verbintenis uit overeenkomst en wordt de tekortkoming haar volgens Artikel 8:108 toegerekend, dan kan de schuldeiser elk van de in Hoofdstuk 9 vervatte rechten uitoefenen.
- (2) Wordt de tekortkoming de schuldenaar volgens Artikel 8:108 niet toegerekend, dan kan de schuldeiser elk van de in Hoofdstuk 9 vervatte rechten uitoefenen, behalve de aanspraken op nakoming en tot schadevergoeding.

- (3) Een partij kan geen van de in Hoofdstuk 9 vervatte rechten uitoefenen voor zover de tekortkoming van de wederpartij is veroorzaakt door haar eigen handelen.

Artikel 8:102: Cumuleren van rechten

Rechten die niet onverzoenbaar zijn, kunnen worden gecumuleerd. Meer bepaald verliest een partij haar recht op schadevergoeding niet door de uitoefening van een ander recht uit tekortkoming.

Artikel 8:103: Wezenlijke tekortkoming

Een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis vormt een wezenlijke tekortkoming indien:

- (a) strikte naleving van de verbintenis voor de overeenkomst van wezenlijk belang is; of
- (b) de tekortkoming de schuldeiser wezenlijk onthoudt hetgeen hij krachtens de overeenkomst mocht verwachten tenzij de wederpartij dit noch voorzag noch redelijkerwijs kon voorzien; of
- (c) de tekortkoming opzettelijk is en de schuldeiser goede gronden geeft om niet meer te vertrouwen op een toekomstige nakoming door de wederpartij.

Artikel 8:104: Zuivering door de tekortschietende partij

Wordt een aangeboden prestatie door de wederpartij niet aanvaard omdat ze niet aan de overeenkomst beantwoordt, dan mag de schuldenaar een nieuw aanbod doen dat wel aan de overeenkomst beantwoordt zolang de tijd voor nakoming niet is verstreken of de verdraging geen wezenlijke tekortkoming vormt.

Artikel 8:105: Zekerheidstelling voor nakoming

- (1) Een partij die goede gronden heeft te vrezen dat de wederpartij wezenlijk zal tekortschieten kan een passende zekerheid voor behoorlijke nakoming eisen en kan ondertussen de nakoming van haar eigen verbintenissen opschorten zolang die goede gronden gelden.
- (2) Wordt deze zekerheid niet binnen redelijke termijn gesteld, dan kan de eerstgenoemde partij de overeenkomst ontbinden indien ze nog steeds goede gronden heeft te vrezen dat de wederpartij

wezenlijk zal tekortschieten en onverwijld kennis geeft van ontbinding.

Artikel 8:106: Kennisgeving van een aanvullende termijn voor nakoming

- (1) Bij elke tekortkoming kan de schuldeiser de wederpartij door een kennisgeving een aanvullende termijn voor nakoming toestaan.
- (2) Gedurende de aanvullende termijn kan de schuldeiser de nakoming van zijn eigen daartegenover staande verbintenissen opschorten en vergoeding van zijn schade vorderen, maar hij kan geen beroep doen op enig ander recht uit tekortkoming. Ontvangt de schuldeiser een kennisgeving van de wederpartij dat zij niet binnen deze termijn zal nakomen, of is binnen deze termijn niet naar behoren nagekomen, dan kan de schuldeiser een beroep doen op ieder recht waarover hij krachtens Hoofdstuk 9 beschikt.
- (3) Vormt een vertraging in de nakoming geen wezenlijke tekortkoming en heeft de schuldeiser door een kennisgeving een redelijke aanvullende termijn voor nakoming toegestaan, dan kan hij na verloop van deze termijn de overeenkomst ontbinden. De schuldeiser kan in zijn kennisgeving bepalen dat de overeenkomst van rechtswege ontbonden zal zijn indien de wederpartij niet binnen de toegestane termijn nakomt. Is de toegestane termijn te kort, dan kan de schuldeiser de overeenkomst slechts ontbinden c.q. de ontbinding van rechtswege maar ingaan na een redelijke termijn te rekenen vanaf de kennisgeving.

Artikel 8:107 Nakoming aan een ander toevertrouwd

Een partij die de nakoming van een verbintenis aan een derde toevertrouwt blijft daarvoor aansprakelijk.

Artikel 8:108: Niet toerekenbare tekortkoming

- (1) Een tekortkoming wordt een partij niet toegerekend indien deze bewijst dat ze werd veroorzaakt door een verhindering die buiten haar macht lag en van haar redelijkerwijs niet kon worden verwacht dat zij bij het sluiten van de overeenkomst met die verhindering rekening zou hebben gehouden of deze of de gevolgen daarvan zou hebben vermeden of ondervangen.
- (2) Is de verhindering slechts tijdelijk, dan wordt de tekortkoming niet toegerekend gedurende de termijn van verhindering. Vormt

de vertraging echter een wezenlijke tekortkoming, dan mag de schuldeiser ze als dusdanig behandelen.

- (3) De partij die tekortschiet moet ervoor zorgen dat de wederpartij binnen een redelijke termijn nadat de eerste partij deze omstandigheden kende of behoorde te kennen, kennis krijgt van de verhindering en van de gevolgen daarvan voor haar vermogen om na te komen. De wederpartij heeft recht op vergoeding van de schade veroorzaakt door het niet ontvangen van een dergelijke kennisgeving.

Artikel 8:109: Beding tot uitsluiting of beperking van rechten

Rechten uit tekortkoming kunnen worden uitgesloten of beperkt, tenzij de uitsluiting of beperking in strijd komt met de eisen van de goede trouw.

IX. Afzonderlijke rechten bij tekortkoming

A. RECHT OP NAKOMING

Artikel 9:101: Verbintenis tot betaling van een geldsom

- (1) De schuldeiser van een geldsom is gerechtigd de betaling ervan te vervolgen.
- (2) Heeft de schuldeiser zijn tegenprestatie nog niet geleverd en staat het vast dat de schuldenaar deze niet in ontvangst zal willen nemen, dan kan de schuldeiser desalniettemin overgaan tot nakoming en de betaling van elke krachtens de overeenkomst verschuldigde geldsom vervolgen, tenzij:
  - (a) hij zonder noemenswaardige inspanning of kosten een redelijke vervangende overeenkomst kon hebben gesloten; of
  - (b) nakoming in de gegeven omstandigheden onredelijk zou zijn.

Artikel 9:102: Verbintenis anders dan tot betaling van een geldsom

- (1) De schuldeiser van een verbintenis anders dan tot betaling van een geldsom, is gerechtigd nakoming te vorderen, daaronder begrepen het verhelpen van een gebrekkige prestatie.
- (2) Nakoming kan echter niet worden gevorderd indien:
  - (a) nakoming onwettig of onmogelijk zou zijn; of

- (b) nakoming voor de schuldenaar onredelijke inspanningen of kosten zou inhouden; of
  - (c) nakoming bestaat uit de levering van werk of diensten van persoonlijke aard of afhangt van een persoonlijke verhouding; of
  - (d) de schuldeiser de prestatie redelijkerwijs elders kan verkrijgen;
- (3) De schuldeiser verliest het recht op nakoming indien hij ze niet vordert binnen een redelijke termijn nadat hij wist of behoorde te weten van de tekortkoming.

Artikel 9:103: Schadevergoeding onverlet

Het ontbreken van een recht op nakoming krachtens deze Afdeling laat het recht op schadevergoeding onverlet.

B. OPSCHORTING VAN NAKOMING

Artikel 9:201: Opschortingrecht

- (1) Een partij die niet gehouden is eerder dan de wederpartij na te komen, mag nakoming opschorten tot de wederpartij nakomt of nakoming aanbiedt. Naargelang dit in de gegeven omstandigheden redelijk is, kan de opschorting de gehele prestatie betreffen of een deel ervan.
- (2) Een partij mag eveneens nakoming opschorten zolang het vaststaat dat de wederpartij zal tekortschieten wanneer nakoming opeisbaar wordt.

C. ONTBINDING VAN DE OVEREENKOMST

Artikel 9:301: Bevoegdheid tot ontbinding

- (1) Een partij kan de overeenkomst ontbinden indien de tekortkoming van de wederpartij wezenlijk is.
- (2) In geval van vertraging kan de schuldeiser de overeenkomst ontbinden overeenkomstig Artikel 8:106 lid (3).

Artikel 9:302: Overeenkomst met meerdere prestaties

Dient de overeenkomst in meerdere gedeelten te worden nagekomen en is er een wezenlijke tekortkoming betreffende een gedeelte waar-

aan een bepaalde tegenprestatie beantwoordt, dan kan de schuldeiser zijn bevoegdheid tot ontbinding uitoefenen ten aanzien van dat gedeelte van de overeenkomst. Hij kan de gehele overeenkomst enkel ontbinden indien de tekortkoming wezenlijk is ten aanzien van de overeenkomst als geheel.

Artikel 9:303: Ontbindingsverklaring

- (1) Ontbinding vindt plaats door een kennisgeving aan de wederpartij.
- (2) De schuldenaar verliest zijn bevoegdheid tot ontbinding indien hij niet ontbindt binnen een redelijke termijn nadat hij wist of behoorde te weten van het aanbod of van de niet aan de overeenkomst beantwoordende nakoming.
- (3) (a) Wordt nakoming niet aangeboden wanneer ze opeisbaar wordt, dan hoeft de schuldeiser niet over te gaan tot ontbinding vooraleer nakoming wordt aangeboden. Wordt zij later aangeboden, dan verliest hij zijn bevoegdheid tot ontbinding indien hij niet ontbindt binnen een redelijke termijn nadat hij wist of behoorde te weten van het aanbod.
(b) Weet de schuldeiser echter, of heeft hij reden om te weten, dat de wederpartij vooralsnog binnen een redelijke termijn nakoming wil aanbieden, en verzuimt hij onredelijkerwijs om de wederpartij kennis te geven dat hij de prestatie niet zal aanvaarden, dan verliest hij zijn bevoegdheid tot ontbinding indien de wederpartij daadwerkelijk binnen een redelijke termijn nakoming aanbiedt.
- (4) Wordt de tekortkoming volgens Artikel 8:108 niet aan de schuldenaar toegerekend en is de verhindering volledig en bestendig, dan is de overeenkomst van rechtswege en zonder kennisgeving ontbonden zodra deze verhindering optreedt.

Artikel 9:304: Tekortkoming op voorhand

Staat het voor de dag waarop nakoming verschuldigd is vast dat een van de partijen wezenlijk zal tekortschieten, dan kan de wederpartij de overeenkomst ontbinden.

Artikel 9:305: Gevolgen van ontbinding in het algemeen

- (1) Ontbinding van een overeenkomst bevrijdt de partijen van de verplichting om nog na te komen of nakoming te aanvaarden,

maar doet geen afbreuk aan het gelden van de rechten en verbintenissen tot op het tijdstip van ontbinding, onverminderd wat bepaald is in Artikelen 9:306 tot 9:308.

- (2) Ontbinding doet geen afbreuk aan een bepaling in de overeenkomst betreffende de beslechting van geschillen of aan enige andere bepaling van de overeenkomst die bestemd is om te blijven gelden na ontbinding.

Artikel 9:306: Waardevermindering van goederen

De partij die de overeenkomst ontbindt kan weigeren een voordien van de wederpartij ontvangen goed te behouden indien de waarde ervan voor de eerste partij wezenlijk verminderd is ten gevolge van de tekortkoming van de wederpartij.

Artikel 9:307: Terugvordering van betaalde geldsommen

Na ontbinding kan iedere partij de sommen terugvorderen die ze heeft betaald voor een prestatie die ze niet heeft ontvangen of gerechtvaardigd heeft geweigerd te behouden.

Artikel 9:308: Terugvordering van goederen

Na ontbinding kan iedere partij de goederen die ze heeft geleverd en waarvoor ze geen betaling of andere tegenprestatie heeft ontvangen, terugvorderen indien teruggave mogelijk is.

Artikel 9:309: Vergoeding voor prestaties die niet kunnen worden teruggegeven

Na ontbinding kan iedere partij die een prestatie geleverd heeft die niet kan worden teruggegeven en waarvoor zij geen betaling of andere tegenprestatie heeft ontvangen, een redelijke vergoeding vorderen van de waarde die de prestatie heeft voor de wederpartij.

D. PRIJSVERMINDERING

Artikel 9:401: Recht op prijsvermindering

- (1) Een partij die een aanbod tot nakoming, dat niet aan de overeenkomst beantwoordt, aanvaardt, kan de prijs verminderen. Deze vermindering is evenredig met de waardevermindering van de prestatie op het tijdstip waarop ze wordt aangeboden in verhou-

ding tot de waarde die een aanbod dat wel aan de overeenkomst beantwoordt op dat tijdstip zou hebben gehad.

- (2) De schuldeiser die krachtens het vorige lid de prijs kan vermindern en reeds een som heeft betaald die de verminderde prijs te boven gaat, kan het verschil terugvorderen van de wederpartij.
- (3) De schuldeiser die de prijs vermindert kan niet tegelijk schadevergoeding vorderen voor de minderwaarde van de prestatie, maar blijft gerechtigd tot vergoeding van elke verdere schade die hij geleden heeft, voor zover deze kan gevorderd worden krachtens Afdeling 5 van dit Hoofdstuk.

E. SCHADEVERGOEDING EN RENTE

Artikel 9:501: Recht op schadevergoeding

- (1) De schuldeiser is gerechtigd tot vergoeding van de schade veroorzaakt door de tekortkoming van de wederpartij, tenzij die volgens Artikel 8:108 niet aan de wederpartij wordt toegerekend.
- (2) De schade waarvoor vergoeding kan worden gevorderd omvat:
  - (a) ander nadeel dan vermogensschade; en
  - (b) toekomstige schade waarvan het intreden met redelijke waarschijnlijkheid kan worden aangenomen.

Artikel 9:502: Algemene maatstaf voor de vergoeding

Als algemene maatstaf voor de vergoeding geldt de som die de schuldeiser zo dicht mogelijk in de toestand brengt in welke hij had verkeerd indien de overeenkomst behoorlijk was nagekomen. Vergoed wordt zowel het geleden verlies als de gederfde winst.

Artikel 9:503: Voorzienbaarheid

De partij die tekortschiet is slechts aansprakelijk voor de schade die zij bij het sluiten van de overeenkomst als waarschijnlijk gevolg van de tekortkoming had voorzien of redelijkerwijs kon voorzien, tenzij de tekortkoming opzettelijk of grof nalatig was.

Artikel 9:504: Aan de schuldeiser toerekenbare schade

De partij die tekortschiet is niet aansprakelijk voor de schade die de wederpartij lijdt voor zover deze laatste tot de tekortkoming of de gevolgen ervan heeft bijgedragen.

Artikel 9:505: Beperking van de schade

- (1) De partij die tekortschiet is niet aansprakelijk voor schade geleden door de schuldeiser voor zover deze de schade kon beperken door het treffen van redelijke maatregelen.
- (2) De schuldeiser heeft recht op vergoeding van alle kosten die in redelijkheid zijn gemaakt ter beperking van de schade.

Artikel 9:506: Vervangende overeenkomst

Heeft de schuldeiser de overeenkomst ontbonden, en binnen een redelijke termijn en op redelijke voorwaarden een vervangende overeenkomst gesloten, dan kan hij het prijsverschil vorderen tussen de oorspronkelijke overeenkomst en de vervangende overeenkomst, alsmede vergoeding van elke verdere schade voor zover deze kan gevorderd worden krachtens deze Afdeling.

Artikel 9:507: Marktprijs

Heeft de schuldeiser de overeenkomst ontbonden en geen vervangende overeenkomst gesloten, dan kan hij, indien er voor de overeengekomen prestatie een marktprijs is, het verschil vorderen tussen de overeengekomen prijs en de marktprijs ten tijde van de ontbinding van de overeenkomst, alsmede vergoeding van elke verdere schade voor zover deze kan gevorderd worden krachtens deze Afdeling.

Artikel 9:508: Laattijdige betaling van een geldsom

- (1) Bij laattijdige betaling van een geldsom heeft de schuldeiser recht op rente over die som over de tijd tussen het tijdstip waarop betaling opeisbaar werd en het tijdstip van betaling aan de gemiddelde rentevoet zoals die geldt op de plaats waar de betaling verschuldigd is voor een lening op korte termijn in de betaalmunt door een handelsbank aan eerste klas leners.
- (2) De schuldeiser kan vergoeding vorderen van elke verdere schade voor zover deze kan gevorderd worden krachtens deze Afdeling.

Artikel 9:509: Boetebeding

- (1) Bepaalt de overeenkomst dat een partij die tekortschiet, wegens de tekortkoming een vastgestelde geldsom aan de schuldeiser dient te betalen, dan is de schuldeiser daartoe gerechtigd ongeacht zijn werkelijk geleden schade.

- (2) De vastgestelde geldsom kan echter, niettegenstaande elk strijdig beding, gematigd worden tot een redelijk bedrag indien de geldsom buitensporig is in verhouding tot de schade die het gevolg is van de tekortkoming en tot de andere omstandigheden.

Artikel 9:510: Schadevergoedingsvaluta

De schadevergoeding wordt begroot in de munt die de schade van de schuldeiser op de meest passende wijze uitdrukt.